

թեան ազեղողորմ աղաղակները
գիպում են իր լուրջութեանը,
սկսում են անհանգստացնել ի-
րան:

Միայն սովին զոհ եղած Հա-
յաստանը յիշեցրեց Լեւոպայուն
որ կայ աշխարհն երեսն մի
ազգ, որ կոչվում է Հայոց
ազգ....

Բայց և այն սպաւորութիւ-
նը, որ գործեց Լեւոպայում
թիւրքաց Հայաստանի մէջ տի-
րող սովը, հետզհետէ պիտի
ջնջվի, չը նայելով Գլադ-
ստոն-Վրէլսկի միանաւորութեան
ջանքերով Բ. Վրանը ներկա-
յացրած եւրոպական պետու-
թիւնների համաձայն գրու-
թիւնը, որի մէջ և Հայաս-
տանի համար վարչական բա-
րենորոգումներ էին պահանջ-
վում, եթէ այժմ լուր չը
տարածվէր որ թիւրքաց հա-
յերը, թիւրքիայի բոլոր հալա-
կան ազգերից այդ ամենահա-
զանդ, ամենահամբերող ամենա-
ստորակ ազգը, վերջնական չը դի-
մանալով թիւրքիայի բարբառ-
սութեանը, զենքը ձեռին ապա-
տամբվեցան իրանց դարեւոր ճշն-
շողն դէմ:

Լեւոպայի առջև, եւրոպական
գիպումատեսիլի աշխուժ գին չու-
նի մի ամանջող ազգի լուռ բո-
ղոքը—որքան էլ անտանելի լինի
նրա տանջանքը,—նրա աշխուժ
գին ունի միմիայն մի ազգի
դրական բողոքը, ընդգիմադրու-
թիւնը ճնշողն դէմ: Լեւոպայն
սկսում է յարգել մի ազգութիւն
միայն այն բաւելից, երբ այն
ազգը զենքը ձեռին սկսում է
իր և իր թշնամու արհնար թա-
փել ազգային ազատութեան հա-
մար:

Լզբը միայն այն ժամանակ
արժանի է յարգանքի, ատում է
Լեւոպայն, երբ կենդանութեան
նշան է ցոյց տալիս, իսկ կեն-
դանութեան նշան ցոյց տալ
զենքը ձեռին ապատամբելն է:

Լեւոպայի քաղաքականութիւ-
նը այս է. թող մի ազգ ինքն
իր յոյժով ցոյց տայ թէ արժա-
նի է գոյութեան, որպէս մի ազ-
գութիւն, — և այն ժամանակ
մենք էլ կը յարգենք նրան և
նրան ազգութիւն կը ճանաչենք:

Եթէ մի ազգ բաժնութիւն և
ոյժ ունի ապատամբելի կամ շը-
նորճ ունի խաղաղ ճանապարհով
իրան շրջապատող, քաղաքակր-

թութեան աւելի ստոր աստի-
ճանի վրա կանգնած ուրիշ ազ-
գերին կուլ տալ,—այն ժամա-
նակ այդ ազգը արժանի է ամեն
տեսակ յարգանքի....

Հայերը սովորութիւն ունեն
պարծնաւոր որ համբերող են
գէպի ուրիշ ազգերը, երբեք չեն
սիրում իրանց շրջապատող կի-
սավայրերի ազգերին հայացնել....

Բայց այդ տեսակ ազգութիւն
անուանում են Լեւոպայում ան-
ընդունակ մեռած մի ազգու-
թիւն:

Եթէ հայերը ներկայանային
Խեղդի կոնգրէսին քիւրդերին,
ասորիներին, եղեւններին և այլ
ազգութիւններին հայացնելուց
յետոյ, ներկայանային որպէս մի
գործը, բազմաթիւ ազգութիւն,
եթէ բացի սորանց կարող էին
պարծնալ զենք գործածելու և
արին թափելու ընդունակու-
թեամբ,— այն ժամանակ նրանք
Խեղդի կոնգրէսից անհամեմատ
աւելի շատ կը ստանային, քան
թէ ստացան, թիւրքաց հայերը
արդէն այժմ ճանաչված կը լի-
նէին, որպէս քաղաքական կիսա-
բով ապրելու արժանի մի ազ-
գութիւն:

Գ. Ա.

ՆԵՍՏՈՒԹԻՒՆ

ՆԱԽԱԿ 680418

Օգոստոսի 28-ին

Համալրելով Տանկայապետանի ներկայ տարւոյս
մարտիկի թշուառ դրութեան արձագանքը, որն
բնիկ երկ միջոց (Մուսախանի խորին) եւս և միջի
աղցը ցանկացայ չը միայն անտարբեր, կազմելով
մի առանձին թերթի հանդիսակցութեան գիմարի
կենտրոն սակաւաթիւ երիտասարդ բարեկամայո
խնամելին, նիսկական օժանդակութիւնը հայցելու,
որից գրաւուաւ 16 բարիքի փոքրիկ լուսնի, ահա
ուղարկում եմ յարգի խնայողութեանը, ինքզին
բարեկամը զուգ հոյս կարծի պատշաճագոյն աղ-
նործութիւնն առնել, կամ ուղարկել Վանայ տե-
փիլը մասնաւորովին և կամ Բիւրնան հայրիկի
նոր քաջած իշտականդին, իսկ նախկին ազգ-
անուանը չը զլանար ի տիպ մոծելու: Մարտիրոս
և Պետրոս Ոսկանեանց 3 ռ., Յովսէփեան Կիստեանց
1 ռ., Մկրտիկ Անդրեանեանց 1 ռ., Կարապետ Մը-
կրտեանց 1 ռ., Պետրոս Մաղոմեանց 1 ռ., Մի-
քայէլ Զորիկեանց 1 ռ., Կարապետ Անեանց 1 ռ.,
Մարտիրոս Զորիկեանց 2 ռ., Նիկա Պոլիպ-
նիկեանց 1 ռ., Միքայէլ Բաբիկեանց 1 ռ., Թեո-
դորոս Բարաթեանց 1 ռ., Գարեթէ Զորիկեանց
1 ռ., Մկրտիկ Ստադրեանց 1 ռ., իսկ անպատ
ուն յանձն էար զմարդ փառալի:

Մարտիրոս Ոսկանեան

ՆԱԽԱԿ ԴՈՐ-ՆԱԽԻՋԵՆԻՆԻՑ

Օգոստոսի 30-ին

Մայիսի 10-ին ուղարկելի ի յոգնող Վանայ տե-
փիլիկին 394 ռ., Շաւրաթեան Կոնյուսայալու
ներկ համար 52 ռ., խնայաբար, խեղդելով, որ
բարեկամը հասուցանել այն ուր հարկն է Ահա
նախկինաւորի ցուցակը: Մարտիկ Ապրիկեանց 3

ռ., Դեղատէ Զեմիսեանց 3 ռ., Սարգիս Միւսե-
րեանց 3 ռ., Յովսէփեան Կոնյուսեանց 3 ռ., Անշապ
ուն 3 ռ., Յովսէփեան Կոնյուսեանց 5 ռ., Աննա Սա-
տեանեանց 1 ռ., Մեղան Պապեանեանց 2 ռ., Աննա
Պապեանեանց 3 ռ., Աննա Չեմաշեանց 2 ռ., Նուրիկ
Փոփոկայ 3 ռ., Նիկաթեղ Օսկանեանց 3 ռ., Սա-
ղաթ Կոնյուսեանց 1 ռ., Կոստան Կոնյուսեանց 1 ռ., Սը-
րեն Միւսերեանց 2 ռ., Պարոն Կոնյուսեանց 1 ռ., Լը-
նիկիկեան Կոնյուսեանց 2 ռ., Լ'ԱՏԱԼԱ ՄՈԶԱԿԵՅԱ
1 ռ., Դայանէ Միւսերեանց 2 ռ., Նիկաթեղ Սոսե-
րեանց 1 ռ., Աննա Կոնյուսեանց 3 ռ., Կոնյուսեան
Շարիկեանց 1 ռ., Մարգարիտեանց 1 ռ., ՕԼԵԳ
Կոնյուսեանց 3 ռ.: Բոլորաւոր 52 ռ., ճանկով այդ
գումարէն փառի ծախքը 52 ռ., կը մնայ 51 ռ.
48 կոպէկ:

Տիկին ***

ՆԵՍՏՈՒԹԻՒՆ

ՄՈԶԱԿԵՅԱՆ գրում են մեզ. Օգոստոսի 17-ին և
23-ին, երկու անգամ, այնքան ահապաղ քաղաք-
ութեան մարիկի խնայող անցանք քաղաքի վրայով,
որ նրանց շատութիւնը արգելւում էր արիւր լուր,
և ժամկով խաւար էր տիրում քաղաքի մէջ: Այդ
միջանակին արշաւանքը ուղղված էր գէպի Ղազ-
արի կողմը:

Մեզ հարցրում են, որ թիւթիւսի քաջանանից
մէկը զերկով դուռ է Կախիշայա-Կալկայ կողմ
Թաղը և քաղաքում է մի կնոջ գուռը: Նրան հարց-
նում են, թէ կնոջ է կանխում: Տէր հայրը պատա-
խում է, թէ իր կնոջ վախճանված է, ծծկեր
երկայ է թողնել և ծծ ատող կնոջ է պատում:
Նրան առում են, թէ այս տանը այս տեսակ կնո
չը կա: Ճշտոյ նա ինքնում է, որ իրան թոյլ տան
ներս մտնել, մի փոքր հանգստանալ, որովհետեւ
շատ յոյժան է: Բարեկարգ տան տիկնոջ վերաբը-
րութիւնը վարձարեան է նրանով, որ տէր-հայրը
սկսում է լրջութեան գանաղան ցոյցիդ անել, ո-
րոնց պատճառով նրան խաղաղութեամբ ար-
տաքում են:

Մեզ գրում են ՎԵՐԻՆԱՆՆԱՆ գիւղից, Գաղա-
խի գաւառի հոգեւոր իշխանութեան գործակալ Ս.
Խ... քաջանայի կնոջ վախճանված լինելով, պա-
հում է իր ճեմ մի կնոջ, որի ամուսնին այլը դեռ
կենդանի է և անդադար բողոքում է այդ յախ-
տակութեան դէմ, քայց ոչ որ նրա ճանքն չէ լուսն:
Թիւթիկեան անկայանում է, որ տէր հայրը հրապա-
րել է այդ կնոջը նրանով, որ իր բոլոր հարստու-
թիւնը կտակել է նրա ամուսնով, որովհետեւ Ինքը
ժառանգ չուէ:

Մեզ հարցրում են, որ ՄՆԱԿԻ 157 համա-
նով տալիս լուր, իր թէ ՀԱՍԿԱՍԻ Ձորա-
բաշ եկեղեցու երեցիկանս պ. Յ. Մաղաքեանցի
հայրենի մէջ խաղաղութեանը են յայտնվել:
—սխալ է: Պ. Մաղաքեանցը խնայողութեան վեր-
ապով կատարել է իր յանձն առած պա-
տուր և նրա հայրենի մէջ նկատված է հնչու-
թիւն միայն: Մնալիս խնայողութեանը այդ կնո-
ւոր անտակալի մասին, այսուհետեւ որ և ինչ
զրկանք չը պիտի տա:

ՀԱՄԱՄԻՈՒՆ քարձակ բողոքներ են յայտնում
վարչապետի մասին, որ ծառայում է տեղային հո-
գեւոր առաջնորդի մասին որպէս օգնական և որպէս
խորհրդատու: Հայր սուրբ միանգամայն իր ազ-
դեցութեան ներքոյ առնելով սրբապատիւ, նրան կա-
տարել է տալիս չան անհրաժեշտ գործեր, որոնք
պատշաճ չեն դրան ժողովրդի մէջ հանապազե երկ-
պառակութիւնների և զրկանք են յարուցանում ամ-
բոյն թիւ: Ժողովուրդը պատրաստվում է ինքնիկ
զինել Վե. Մաղաքեանցին, որ ինչպէս խոս-
վարը վարչապետին չեւանջէ Շամախուց:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆԻՒԻՐ

«НОВОЕ ВРЕМЯ» լրագրի մէջ կարգում
էր հետեւի առաջնորդող յօդուան
Հայկական խնայող, որ Բ. Վրան խաղ-
աղութեամբ չընթերցողական և յոռա-
կան խնայողների պատճառով յետաճը-
ված էր, այժմ նորից երևան եկաւ:
Թիւթիկեան բռնապետութեան, կանչակալութեան

Թեան և ճնշման զոհերը զենք վերցրին,
որպէս զի իրանց ոյժերով վրէժխնդիր լինն
քիւրդերի կողմադրութեանը, որոնց երկար-
վում էին հայրեր Բ. Վրան իշխանութեան
տակ:

Ամերիկ է, որ հայերը այլ ևս չեն հա-
ւատում եւրոպական գիւղատնտեսայի մար-
դարէր խոստումներին և պնդապատկութեանը
Բայց ի հարկէ գործը միակ վրէժխնդրու-
թեամբ չի վերջանայ— Հայ ապստամբութի-
ւոյն մերթ հետզհետէ մեծանում են, որով—
հետեւ նրանց հետ միանում են անպա-
կան լեռնաբնակները և վերջ ի վերջոյ ա-
պստամբութիւնը կարող է տարածվել ասիա-
կան Թիւրքիայի մեծ մասի մէջ: Այս հան-
գումարը քաղաքութիւն ապաշոյնից մէկ է,
որ անկարելի է խաղաղ ճանապարհով վերջ
բնել ասիական բռնապետութեանը, որ ան-
կարելի է համաձայնութիւն կայացնել մաշ-
մասականների և քրիստոնէականի միմա vi-
vendi վերաբերութեամբ գիւղատնտես և
աստուածաբանական ձեւի ճնշման տակ:

Ն. Ճնջմարտ ուրեղ պէտք է գտնել մի-
ջոցին թիւրքահայապատկ հայերի վիճակը
բարեկարգելու համար ժամանակ է յոյս
կարել Բ. Վրան քաղա զիստապետութեանը
Անրող եւրոպան վաղուց խոստումներ է,
որ թիւրքաց արաբական վարչութեան բը-
նաբարութիւնները և քրիստոնէականի ճնշ-
վել մաշմասականներից այլ ևս անկարելի
է համբերել: Ցաւակցութեանց և քաղաքա-
կան խեղդելութեանց գրողն մեծ պի-
տուութիւնները վաղուց վիճել են վերջ գնել
այն անտանելի դրութեանը, որի մէջ գտն-
վում էր տարաբար քրիստոնէականը եւ
հիւանդ մարդու թշնման փոխանակ,
զրկվում են Թիւրքիայի քրիստոնէայ և
մաշմասական ապստամբութեանը հաշուել
ճշմարտ կարծես հայերի ամենաբնականը կը
քանան, եթէ Բ. Վրանը կը կարողանայ
ապացուցանել, որ ճնշողների թիւը ճնշ-
վողներից շատ մեծ է Ի վերջոյ չէր, որ Ա.
երկրին—վաշա, պատասխանելով պետու-
թիւնների գրումները Թիւթիկին գաղապար
վիճակներ իրադրեցուց մասին, այնպիսի
թուանշանների ցոյց տուեց հայ ազգաբնա-
կութեան մասին, որոնք հակառակ էին մինչ
անգամ անցելու տարի Եւրոպայի լրագրի
մէջ տպված պատմական հարցորդութիւն
ներին Այսպիսի ձեւերով գործը աշուղու-
թեամբ կարելի է երկարացնել, մինչև պա-
տահարները կապաղուցանեն, որ Բու-
րանական հաշիւները ոչ ինչ նշանակու-
թիւն չունեն, քանի որ հարցը փ-
բարեկամ է օրական հային և մարդի-
րեն ապրելու իրաւունքին Նիժ եւրոպայ
ճշմարտ գնահատար թիւթիկեանցի թիւթ-
իւթիւթիւթիւթի քրիստոնէականի ամենաբնական
ըն, նա գտնեա այս անգամ պէտք է աշխա-
րած հասկանալ չարիքի իսկական պատճառ-
ները: Եւրոպայ վերջնական պէտք է համար-
նայ այն ճշմարտութեանը, որ Արեւելքի մէջ
գիւղատնտեսական աստուածաբանութեանը
է թող տալիս և անկարող է համբերել աղ-
քանակութեան ինքնավարութեանը ոչ կրօն
նախա և ոչ էլ անտեսական գործերի մէջ
Ազգաբնակչութեան բոլոր իրաւունքները վեր-
ջութեան բոլոր ձեւերը և հասարակական
կենտրոն ուրեղ նշանակութիւն չունեն, քանի
որ կառավարութիւնը Ալլահի անունով է
կառավարում: Սրա վրա է հիմնվում մեր այն
կարծիքը, թէ մինչև որ եւրոպան աշխա-
նի երկրների մէջ չի բաժանի եկեղեցի
պետութեանը, մինչև այդ ժամանակ վերջ
կանցնեն բոլոր բանականութիւնները Բ.
Վրան գիւղատնտեսական մասին և կանգն-
տանան ամեն տեսակ առաջարկութեանը
Հեռագիրը այսօր հարցորդ մեզ, որ ան-
գլխական կառավարութեանը կը պատկեր